

Istraživačko dokumentacioni
centar Sarajevo
Research and Documentation
Center Sarajevo

Fond za humanitarno pravo
Istraživanje i dokumentacija

HlcIndexOut: 028-15-1
Beograd, 20. ožujak 2005.

Pravna analiza suđenja u slučaju Matanović

Prvo suđenje za ratni zločin u Republici Srpskoj

Sudsko vijeće Okružnog suda u Banja Luci (Republika Srpska, BiH) kojim je predsjedavao sudac Duško Bojović, donijelo je 11. veljače 2005. godine oslobađajuću presudu 11-orici policajaca, bosanskih Srba, za nezakonito pritvaranje katoličkog svećenika Tomsilava Matanovića i njegovih roditelja, u Prijedoru, za vrijeme oružanih sukoba u BiH (članak 142 Krivičnog zakona Republike Srpske). Ovo je suđenje jedino suđenje za ratne zločine u Republici Srpskoj.

Na temelju praćenja, *Fond za humanitarno pravo* (SCG), *Centar za mir, nenasilje i ljudska prava, Osijek* (Hrvatska) i *Istraživačko – dokumentacioni centar, Sarajevo* (BiH) ocjenjuju da prvo suđenje za ratni zločin u Republici Srpskoj nije donijelo pravdu za obitelj Matanović. Sudsko vijeće je osnovalo oslobađajuću presudu na nedostatku dokaza, što više ukazuje na manjkavu istragu, kao i pasivnu ulogu Tužilaštva i Sudskog vijeća u pribavljanju dokaza. Osim toga, teško je prihvatiti ukazivanje Sudskog vijeća na gubitak mnogih važnih dokaza, izgubljenih prilikom uništavanja dokumentacije CJB Prijedor, koju je navodno izvršio načelnik, u to vrijeme, Simo Drljača. Budući da je u vrijeme suđenja pokrenuta istraga za ubojstvo obitelji Matanović, postavlja se pitanje zašto taj postupak nije sjedinjen s predmetom za protuzakonito pritvaranje, nego se nastavlja s neopravdanim odugovlačenjem postupka.

Iako je optužnica podignuta za ratni zločin, Tužiteljstvo je tek u preciziranoj optužnici navelo da su optuženi prekršili članak 147 Ženevske konvencije o zaštiti civila tijekom oružanog sukoba u svezi s člankom 146 (1) iste Konvencije. U članku 147 se navodi da protuzakonita zatvaranja predstavljaju tešku povredu Konvencije, dok se u članku 146 (1) navodi da se visoke strane ugovornice obvezuju da će poduzeti svaku zakonodavnu mjeru sa ciljem propisivanja krivičnih sankcija protiv osoba koje su izvršile, ili koje su izdale naređenje za izvršavanje bilo koje od teških povreda navedenih u članku 147. Tužiteljstvo se nije pozvalo na odredbe članaka 41, 42 i 43 koje na konkretniji način opisuju kada vlasti mogu odrediti prinudan boravak zaštićenim osobama. Ovim je odredbama je predviđeno da se prinudni boravak zaštićenim osobama može odrediti ukoliko to zahtijeva sigurnost **Sile** u čijoj se vlasti te osobe nalaze, ili ukoliko to zaštićena osoba zatraži. Također, svaka zaštićena osoba ima pravo, u najkraćem roku, na ponovno razmatranje, sa strane suda ili nadležnog tijela, već donesene odluke o upućivanju na prinudni boravak. U slučaju Matanovića, nije zadovoljen niti jedan od predviđenih uvjeta.

U pogledu utvrđivanja odgovornosti za ovo krivično djelo, važno je napomenuti da je Žalbeno vijeće Haškog tribunala, u presudi u *predmetu Tadić*, navelo da je za utvrđivanje postojanja protuzakonitog pritvaranja potrebno:

- 1) postojanje međunarodnog oružanog sukoba
- 2) da su žrtve civili, odnosno zaštićena lica
- 3) postojanje veze između pritvaranja i oružanog sukoba.

Pored navedenog, Žalbeno vijeće je u *predmetu Čelebići* stajališta da biće ovog krivičnog djela postoji samo u situaciji kada osoba koja izvrši pritvaranje ima ovlast da to pritvaranje i prekine. Međutim, u slučaju Matanovića, Sudsko vijeće je ustvrdilo da nitko od optuženih nije imao takvu ovlast, premda je optuženi Ranko Jakovljević obnašao nadređenu vlast u odnosu na ostale optužene.

Optužnica

Okružno javno tužiteljstvo iz Banja Luke je 30. siječnja 2001. godine podiglo optužnicu protiv 11 pripadnika policije Republike Srpske: Ranka Jakovljevića, Miroslava Čada, Mila Rodića, Dražena, Rakovića, Radeta Savića, Gojka Kesića, Zorana Banovića, Miroslava Zeca, Đorđa Jelčića, Zorana Milojice i Slobodana Muzgonje, zato što su u noći 14. kolovoza 1995. godine odveli iz kuće i protuzakonito zatvorili katoličkog svećenika Tomislava Matanovića u kuću njegovih roditelja Josipa i Božane Matanović, u Prijedoru. Obitelj Matanović su u kućnom pritvoru držali optuženi pripadnici policije na temelju pismenih naređenja i rasporeda prvooptuženog Ranka Jakovljevića. Obitelj Matanović držana je u pritvoru do 19. rujna 1995. godine, kada je optuženi Jakovljević došao do njihove kuće i rekao optuženom Rodiću, koji je te noći čuvao stražu, da više ne treba dežurati jer će obitelj Matanović biti odvedena na razmjenu. Jakovljević je potom zaključao obitelj Matanović i ključ predao načelniku Simi Drljači. Nakon toga su, oko 2:00 sata u noći, po obitelj Matanović došli nepoznati ljudi i odveli ih u nepoznatom pravcu. Dana 5. listopada 2001. godine njihovi su leševi pronađeni u bunaru, u selu Rizvanovići, općina Prijedor.

Pred sam kraj suđenja, 2. veljače 2005. godine, Tužiteljstvo je preciziralo optužnicu na temelju dokaza koji su izvedeni tijekom suđenja, a po članku 337 ZKP-a Republike Srpske, u kojoj je navelo da su svećenik Matanović i njegov otac Josip protupravno pritvoreni u noći 24. kolovoza 1995. godine, kada su sprovedeni iz prostorija Župnog ureda u obiteljsku kuću. Osim toga, navodi se da je prvooptuženi Jakovljević, kao zapovjednik policijske postaje Prijedor II, bez ikakvog pravnog temelja, a pod izgovorom osiguranja, naredio i organizirao ograničenje slobode kretanja obitelji Matanović i neometan pristup drugim osobama, zatvaranjem u okviru njihove obiteljske kuće i dvorišta, odnosno, stavljanjem u kućni pritvor. Za uvođenje ove mjere nije postojao zahtjev obitelji Matanović, niti odluka nadležnih civilnih ili vojnih organa. Prema navodima precizirane optužnice, prvooptuženi je nakon izdavanja naređenja za protupravno zatvaranje obitelji Matanović, organizirao naoružanu stražu sastavljenu od ostalih optuženih pripadnika policijske postaje Prijedor II, u dvorištu i kući obitelji Matanović, putem rasporeda dežurstava u razdoblju od 24. kolovoza do 19. rujna 1995. godine.

Ostali optuženi su, izvršavajući naređenje prvooptuženog i znajući da su Matanovići protuzakonito zatvoreni, održavali takvo protupravno stanje. U preciziranoj optužnici se, za razliku od prvobitne, navode odredbe međunarodnog humanitarnog prava koje su optuženi prekršili i to članak 147 (1) u vezi sa člankom 146 Ženevske konvencije o zaštiti civila, kao i članak 1(1) Dopuskog protokola II, u svezi sa člankom 3 spomenute Konvencije.

Suđenje

Suđenje je otpočelo 17. svibnja 2004. godine i održane su ukupno 23 sjednice glavne rasprave tijekom kojih je pored optuženih saslušano 57 svjedoka, od toga 34 svjedoka optužbe i 23 svjedoka obrane. Svi su optuženi nijekali izvršenje krivičnog djela, ističući da su samo obavljali svoj posao, da im je vrlo žao zbog sudbine porodice Matanović, ali da nisu imali nikakvog učešća u ovom zločinu. Osim toga, izvršen je i uvid u odluku *Doma za ljudska prava BiH «Josip, Božana i Tomislav Matanović protiv Republike Srpske»* iz 1996. godine, koja sadrži, između ostalog, i urgencije Banjalučke biskupije za puštanje svećenika Matanovića na slobodu, upućene institucijama Republike Srpske u studenom 1995. godine i više puta tijekom 1996. godine.

Prvooptuženi Jakovljević se branio da je njegov pretpostavljeni, načelnik CJB Prijedor, Simo Drljača, izdao usmenu naredenje o osiguranju obitelji Matanović i da je on to naredenje zajedno sa ostalim policajcima iz postaje Prijedor II vršio savjesno, u skladu sa zakonom i pravilima službe. Optuženi Jakovljević je istaknuo da su on i njegove kolege žrtve pritisaka da se ovaj slučaj što prije razriješi kako bi međunarodna zajednica stekla utisak da Republika Srpska ispunjava svoje obveze.

Drugooptuženi Čađo je tvrdio kako nikada nije dobio naredenje da drži bilo koga u kućnom pritvoru, niti je tijekom pet smjena, koliko je proveo na osiguranju obitelji Matanović, upotrijebio bilo kakav oblik prisile. Čađo je istaknuo da je on vršio dužnost osiguranja u razdoblju od 3. do 9. rujna 1995. godine i dodao da je ponosan na svoje ponašanje u tom razdoblju. Optuženi je naglasio da nitko od optuženih, osim Jakovljevića, nije mogao utjecati na zakonitost ili protuzakonitost rada, a da su u hijerarhijskom smislu optuženima bili nadređeni voditelj smjene, njegov pomoćnik, voditelj sektora, pomoćnici zapovjednika, zamjenik zapovjednika, cjelokupni CJB Prijedor i Vlada RS koja je znala što se događa, a nije reagirala.

Trećeoptuženi Rodić je također tvrdio da je profesionalno obavljao svoj posao kojeg su mu povjerali nadređeni. Matanovići su se osjećali sigurno, prema njegovim riječima, dok je on dežurao i s njima vodio prijatne razgovore. Osim toga, Rodić je rekao da su se, dok je on bio na osiguranju, članovi obitelji Matanović mogli kretati gdje god žele te da je on često tijekom dežurstva odlazio do svoje kuće i ostavljao svoju pušku kod njih.

Četvrtooptuženi Raković je naveo da je tijekom 11 sati, koliko je proveo na osiguravanju obitelji Matanović, svoj posao obavljao profesionalno te da nije uradio ništa što je u suprotnosti s pravilima službe javne sigurnosti.

Optuženi Milojica je proveo samo jednu smjenu na osiguranju obitelji Matanović.

Optuženi Muzgonja je iznio da nije znao da je obitelj Matanović prisilno dovedena u obiteljsku kuću, niti je imao saznanja da izvršenjem naredenja njima ograničava slobodu kretanja. On je, prema vlastitim riječima, u tom razdoblju bio stražar u policijskoj postaji i tada su bile učestale radnje osiguranja obitelj u Prijedoru.

O odvođenju svećenika Matanovića i njegovog oca iz Župnog dvora u obiteljsku kuću svjedočilo je više svjedoka.

Svjedok Goran Kusonić, koji je bio zaposlen u policijskoj postaji Prijedor I, naglasio je da su svećenik Matanović i njegov otac 24. kolovoza 1995. godine privedeni u prostorije ove policijske postaje, koja se nalazi u istoj zgradi gde je i CJB Prijedor, nakon čega su prebačeni na Urije, gdje su ih osiguravali policajci iz policijske postaje Prijedor II. Kusonić je istaknuo da je 24. kolovoza u večernjim satima dobio obavještenje da ga traži Bogoljub Kos i tada je dobio zadatak da svećenika Matanovića i njegovog oca odveze na Urije u obiteljsku kuću, uz napomenu da im «ne sme faliti dlaka s glave». Po njegovim riječima, u to vrijeme je u CJB održavan sastanak, a on je od nadređenih vidio samo Bogoljuba Kosa. Kusonić je istaknuo da je između 23:00 i 24:00 sata zajedno s još jednim policajcem odveo svećenika Matanovića i njegovog oca policijskim vozilom «Golf 2» do njihove obiteljske kuće, gdje ih je sačekala svećenikova majka. Nakon 5 do 10 minuta, koliko su svjedok i njegov kolega proveli u kući obitelji Matanović, došli su policajci iz policijske postaje Prijedor II i rekli im da mogu ići jer su oni dobili zadatak osiguravanja Matanovića. Na kraju, svjedok je istaknuo da nitko od optuženih nije bio među policajcima koji su te noći došli u kuću obitelji Matanović.

Svjedok Nikola Mađar, također policajac iz policijske postaje Prijedor I, je istaknuo da je od 24. do 25. kolovoza 1995. godine srušen Župni dvor mašinama iz rudnika Ljubija, a da su pripadnici policijske postaje Prijedor I iz kuće pored Župnog ureda odveli dvije osobe. Po njegovim riječima, između 2:00 i 3:00 sata u noći, došao je Goran Kusonić i rekao da je zajedno s policajcem Lazićem odveo te ljude u njihovu obiteljsku kuću na Urije i da se tamo zadržao do dolaska policajaca iz policijske postaje Prijedor II. Svjedok je istaknuo da je bio član Komisije MUP-a RS, koja je 2000. godine istraživala ovaj slučaj i zaključila da je policija osiguravala Matanoviće, ali ne u smislu pritvora, već u smislu vanjskog osiguranja kuće, s obzirom na veliki broj izbeglica.

Svjedok Marko Đenadija, tadašnji zapovjednik policijske postaje Prijedor I, je naglasio da je za rušenje Župnog dvora saznao od svog pomoćnika idućeg jutra, oko 9:00 ili 9:30 sati. Po njegovim riječima, on je tek kasnije saznao da je nakon rušenja župnog dvora svećenik Matanović odveden u obiteljsku kuću i istaknuo da bi bilo logično da je on kao zapovjednik prenio to naređenje policajcu Goranu Kusonjiću. Đenadija je naglasio kako Bogoljub Kos nije mogao samostalno izdati takvo naređenje, već ga je morao dobiti od nekog drugog i prenijeti ga Kusonjiću. Na kraju, Đenadija je zaključio da je takvo naređenje mogao izdati jedino tadašnji načelnik CJB, Simo Drljača, po čijem je naređenju gotovo sva dokumentacija od početka rata do 1996. godine uništena.

U pogledu izdavanja naređenja o osiguranju obitelji Matanović u njihovoj obiteljskoj kući, svjedoci **Petar Vuruna i Milutin Čađo** su zaključili da je to naređenje izdao izravno Simo Drljača zapovjedniku policijske postaje Prijedor II, optuženom Jakovljeviću. Naime, Petar Vuruna, tadašnji inspektor za zakonitost u radu i stručno osposobljavanje policije u CJB Prijedor, je iznio svoje mišljenje da je načelnik CJB izdao izravno naređenje policijskoj postaji II i da su je oni izvršili. Milutin Čađo, tadašnji načelnik odjeljenja CJB Prijedor, prema njegovim riječima, nije bio u dobrim odnosima sa Simom Drljačom i većina je naređenja tijekom 1995. godine donesena bez njegovog saznanja, iako je on faktički bio na čelu policije u Prijedoru. Po njegovim riječima, u razdoblju kada je izvršen ovaj zločin on uopće nije kontaktirao sa Drljačom, niti mu je Drljača bilo što prenosio, iako je bio običaj da se naređenja prenose zapovjednicima postaja preko njega. Svjedok je istaknuo da mu optuženi Jakovljević nikada nije dostavio izvještaj o čuvanju obitelji Matanović i dodao da je jedino načelnik CJB mogao izdati naređenje o osiguranju obitelji Matanović izravno zapovjedniku policijske postaje, dok je ovaj bio u obvezi izvršavati to naređenje. Na kraju, Čađo je naglasio da je naređenje mogao povući onaj tko ga je i izdao.

Svjedok Milenko Popović, tadašnji pomoćnik zapovjednika policijske postaje Prijedor II, naglasio je da ga je, nakon što je svećenik Matanović preseljen u obiteljsku kuću u noći 24. na 25. kolovoz 1995. godine, optuženi Jakovljević poslao kako bi vidi što se tamo događa i

uzeo sve podatke o članovima obitelji Matanović. Popović je istaknuo kako mu je rečeno da te podatke treba prikupiti zbog potreba Sime Drljače. Kada je otišao, zatekao je ispred kuće dva policajca iz policijske postaje Prijedor II, dok je u kući bio inspektor kriminalističke policije CJB, Nenad Lakić. Po njegovim riječima, Lakić mu je rekao da ne treba uzimati nikakve podatke, pa se on vratio u stanicu i upoznao Jakovljevića s okolnostima. Svjedok je naglasio da je na sastancima obavješten da je Simo Drljača naredio ovo osiguranje i dodao da je cilj osiguranja bio zaštititi obitelj Matanović od mogućih neugodnosti, s obzirom na teške okolnosti u Prijedoru, u to vrijeme. Po njegovim riječima, u početku su u jednoj smjeni na osiguranju bila dva policajca, a kasnije po jedan. Na kraju, Popović je istaknuo da je osiguranje obitelji Matanović trajalo do polovice rujna 1995. godine, kada ga je opozvao načelnik CJB Simo Drljača, i da za vrijeme njegovog trajanja nije bilo pritužbi na rad policije, niti ograničenja kretanja članova obitelji.

Pored Popovića, saslušano je više svjedoka koji su u navedenom razdoblju bili zaposleni u policijskoj postaji Prijedor II, a koji su imali saznanja o vršenju osiguranja obitelji Matanović i o tome da je raspored pravio zapovjednik postaje, a u njegovu odsustvu zamjenik.

Svjedok Sretko Daljević, pomoćnik zapovjednika za javni red i sigurnost prometa, iznio je da ga je voditelj smjene u dežurnoj službi izvijestio da je načelnik CJB Prijedor naredio osiguranje kuće u kojoj živi svećenik Matanović s roditeljima, kako ne bi došlo do određenih izgreda. Daljević je dodao kako nikada nije vidio pismeno naređenje za ovo osiguranje i naglasio da je vjerojatno načelnik CJB to naređenje usmeno prenio zapovjedniku postaje.

Svjedok Cvijo Marić je rekao da se osiguravalo iz predostrožnosti i dodao da se pored osiguranja obitelji Matanovića vršilo i osiguranje Ismeta Pelaka i izvjesnog Mešanovića, građana nesrpske nacionalnosti.

Svjedok Boža Stojanović, tadašnji voditelj smjene, je istaknuo da ne zna iz kojih se razloga vršilo osiguranje obitelji Matanović, ali da mu je poznato kako je zadatak policajaca bio da «pripaze sveštenika Matanovića».

Tijekom suđenja saslušan je i **dr. Vjekoslav Gotvald**, blizak rođak i komšija obitelji Matanović. Gotvald je istaknuo da je u kolovozu 1995. godine u Prijedoru bilo dosta srpskih izbjeglica iz Hrvatske i da je kod članova obitelji Matanović postojao strah, povećan činjenicom da je Tomislav Matanović bio na dužnosti župnika. Po njegovim riječima, svećenik Matanović i njegov otac su nakon odvođenja iz Župnog dvora u policiju, gdje su Tomislavu nudili da prijeđe u Ljubiju iz razloga osobne sigurnosti, dovedeni u pratnji 8 do 10 uniformiranih osobau obiteljsku kuću. Po Gotvaldovim riječima, on je svakodnevno obilazio svećenika Matanovića i njegove roditelje, a povremeno su dolazili i predstavnici Banjalučke biskupije i predstavnici Crvenog križa. Tih su dana, po njegovim riječima, članovi obitelji Matanović bili vrlo nervozni i neraspoloženi, dok nije došla informacija da će biti razmjenjeni preko Crvenog križa. Matanovići su nakon toga postigli dogovor s porodicom Vujičić o razmjeni imovine u Prijedoru za imovinu u Hrvatskoj. Po svjedokovim riječima, svećenik Matanović je gotovo svake večeri dolazio u kuću Gotvaldovih, gdje su zajedno gledali dnevnik, nakon čega bi se vraćao kući. U posljednjih sedam do deset dana, prije nestanka obitelji Matanović, bilo je primjetno da su policajci postali popustljiviji i da je sve djelovalo slobodnije. Po njegovim riječima, Tomislav je isticao da su od policajaca, koji su ih čuvali, posebno prijatni bili optuženi Miroslav Čađo i Milo Rodić. Pored spomenutih policajaca, svjedok je kod obitelji Matanović vidio optužene Rakovića, Savića i Zeca, dok je za optuženog Milojuću čuo da je bio tamo. Gotvald je naglasio da su tijekom noći, oko 2:00 sata, 19. rujna 1995. godine došla dva vozila ispred kuće Matanovića, a da je on od svog oca Ivana ujutro saznao da je obitelj Matanović nestala. Gotvald je istaknuo da se ne može sjetiti

nijednog lica koje je sudjelovalo u dovođenju svećenika Matanovića i njegovog oca u obiteljsku kuću, ali je siguran da nitko od optuženih nije bio među njima. Na kraju, Gotvald je naglasio da mu je optuženi Rodić rekao da će doći Crveni križ te da će obitelj Matanović biti razmijenjena, ali da mu on nije povjerovao i misli kako je optuženi znao nešto više.

Svjedok Senada Štulić, susjeda obitelji Matanović, izjavila je da je prilikom odvođenja obitelji Matanović vidjela kako su iznošene stvari iz njihove kuće i naglasila da su ispred bili bijeli kombi i zeleni mercedes. Po njenim riječima, policija je, iz razloga osobne sigurnosti, od 24. ili 25. kolovoza pa sve do nestanka čuvala Matanoviće u obiteljskoj kući. Ona je istaknula da je, od policajaca koji su čuvali Matanoviće, vidjela optužene Rakovića i Milojicu. Na kraju, Štulić je naglasila kako su policajci omogućavali Matanovićima povremeni dolazak do njihove kuće te kako oni, po njenom mišljenju, nisu sudjelovali u protuzakonitim radnjama, niti su znali što se događa.

Svjedok Danica Pašalija je istakla da je poznavala Josipa Matanovića i dodala da je on često dolazio kod nje u trgovinu, koja je bila u blizini njegove obiteljske kuće. Po njenim riječima, on joj je tijekom 1995. godine rekao da ga policija štiti i da nema nikakvih problema. Na kraju, Pašalija je istakla da Josip Matanović nikada nije dolazio u pratnji policije

Tijekom suđenja saslušana su i četiri katolička svećenika iz Banjalučke biskupije.

Svjedok Franjo Komarica, biskup, je iznio da je kao katolički poglavar poduzeo sve, kako bi saznao šta se dogodilo s Matanovićima. Prema njegovoj ocjeni, obitelj Matanović je ubijena zato što svećenik nije htio napustiti Prijedor. Od tadašnjeg predsjednika Vlade Republike Srpske, saznao je da se svećenik Matanović nalazi na sigurnom i da je na spisku Međunarodnog komiteta Crvenog križa i Republike Srpske za razmjenu. Novi predsjednik Vlade, Rajko Kasagić, mu je početkom 1996. godine rekao da ne može utjecati na Simu Drljaču kako bi pustio zarobljenike, i da je o tome izvijestio i Biljanu Plavšić i Momčila Krajišnika. Biskup Komarica je iznio tvrdnju da se svećenik Matanović sve do 1997. godine službeno vodio kao živ. Iznio je podatak Komisije koju je formirala Biljana Plavšić, član Predsjedništva Republike Srpske, da je svećenik Matanović 10. kolovoza 1995. godine napustio Prijedor autobusom Crvenog križa u pravcu Teslića. U svom iskazu iznio je također da se ime svećenika Matanovića nalazilo na spisku Komisije RS za razmjenu zarobljenika nekoliko dana prije no što je odveden iz Župnog dvora.

Svjedok Karlo Višeticki je izjavio da je svećenik Matanović 24. kolovoza 1995. godine odveden u kućni pritvor i naglasio da je on s Ivicom Božinovićem i Ljevar Dujom dva puta posjetio obitelj Matanović. Kada su otišli po treći put, oko 21. rujna 1995. godine, nisu ih zatekli kod kuće, a susjedi su im rekli da su Matanovići jednostavno nestali. Po riječima Višetickog, on je po prvi put otišao u posjetu s Ivicom Božinovićem i to u razdoblju između 25. i 30. kolovoza 1995. godine. Nakon što ih je policija na ulazu upitala tko su i što žele, ušli su dvorište gdje su popili kavu s obitelji Matanović. Višeticki je istaknuo da su tom prigodom svećenik Matanović i njegova majka bili vidno uplašeni, dok se otac dobro držao. Svećenik Matanović im je rekao da je u kućnom pritvoru, odnosno da ne se može nikamo kretati, da ga jedino Simo Drljača može pustiti i zamolio ih je da, u svezi toga, interveniraju kod Drljače. Međutim, po riječima Višetickog, Božinović i on nisu uspjeli pronaći Drljaču. Višeticki je istaknuo da ih je svećenik Matanović zamolio da o ovome obavijeste i banjalučkog biskupa Komaricu, koji je također u tom razdoblju bio u kućnom pritvoru u Banja Luci. Po riječima svjedoka, on je po drugi put otišao posjetiti Matanoviće zajedno s Ljevar Dujom, i tada se zadržao oko 25 minuta. Svjedok je istaknuo da su tom prigodom ponovo sjedili u dvorištu, te da je Matanovićeva majka bila u vrlo lošem stanju, dok je svećenik Matanović bio puno raspoloženiji no prošli put i spremao se za razmjenu koja se trebala izvršiti preko Crvenog križa. Tom razgovoru, po riječima svjedoka, policajci nisu bili nazočni. Višeticki je naglasio

da mu je svećenik Matanović rekao da ga je redovna policija sprovela u obiteljsku kuću iz policijske postaje Prijedor II i da mu je osoba koja ga je dovela i zabranila izlazak. Po njegovim riječima, Matanović je čuvan 24 sata od strane redovne policije i svjedok je to doživljavao kao kućni pritvor, a policajce kao zatvorske stražare.

Svjedok Ljevar Dujo je istaknuo da je dva puta bio u poseti obitelji Matanović, prvi put sa Ivicom Božinovićem u drugoj polovici kolovoza, a drugi put s Karlom Višetickim u prvoj polovici rujna. Po njegovim riječima, on je od biskupa Komarice čuo da se obitelj Matanović nalazi u kućnom pritvoru, ali je po njegovom mišljenju to bila zaštita. Kada je prvi put otišao, policajac je rekao da Božinovića i njega ne smije pustiti, pa su otišli u policijsku postaju Urije, gdje im je posjet odobren. Kada je drugi put otišao posjetiti obitelj Matanović, policajac je bio nazočan početku razgovora, ali je poslije otišao. Ljevar je istaknuo da prilikom nijednog posjeta nije bio pretresan i da se, a to mu je rekao i svećenik Matanović, policija ponašala korektno prilikom osiguranja.

Svjedok Ivica Božinović je tri puta bio u posjetu obitelji Matanović. Vidio je da su stražari pripadnici redovne policije. Po njegovim riječima, kada je po prvi put bio u posjetu, svećenik Matanović je bio prilično opušten i nadao se da će sve vrlo brzo završiti. Drugi put, dežurni je policajac tražio da u policijskoj postaji Urije izvadi dozvolu za posjet. Prilikom trećeg posjeta, svećenik Matanović je bio vrlo uznemiren, molio je za pomoć te da se obavijesti biskup Komarica. Tom prigodom, svećenik Matanović je rekao «vodite me odavde, prebacite me u Banja Luku». Nakon obavještanja biskupa Komarice, biskupija se, pismenim putem, obratila pomoćniku ministra vjera, Jovu Turanjaninu, tadašnjem premijeru i načelniku policije u Prijedoru, za puštanje na slobodu svećenika Matanovića.

Svjedok Jovo Turanjanin, tadašnji pomoćnik ministra vjera u Vladi RS, izjavio je da je, nakon nestanka obitelji Matanović, banjalučki biskup Komarica kontaktirao Ministarstvo vjera, a tadašnji ministar Dedović je uputio pismo Simu Drljači od kojeg je stigao odgovor da je obitelj Matanović preko Teslića autobusom prebačena u Federaciju. Ovaj je svjedok rekao da Ministarstvo nikada nije tražilo od MUP-a osiguravanje nepravoslavnih svećenika i objekata.

Svjedok Rajko Kasagić, u vrijeme ovih događaja na položaju predsjednika Izvršnog odbora SO Banja Luka, a potom od 26. prosinca do 15. svibnja 1996. godine predsjednik Vlade RS, naveo je kako nije imao neposrednih saznanja o sudbini obitelji Matanović, ali je čuo priče o tome da je Simo Drljača uhitio članove ove obitelji da bi ucijenio Haški tribunal. Za slučaj obitelji Matanović saznao je nakon pada Krajine, dok je još uvijek bio na položaju predsjednika Izvršnog odbora SO Banja Luka. Po izboru za predsjednika Vlade, urgirao je kod predsjednika Republike Srpske za razrješenje ovog slučaja, ali, po njegovu mišljenju, vladajuće strukture su znale za ovaj događaj i nisu učinile ništa kako bi ga spriječile.

Tijekom suđenja saslušani su i svjedoci Borka i Vukašin Vujičić, s kojima su Matanovići potpisali ugovor o razmjeni imovine, kao i odvjetnik Miodrag Deretić, koji je pri tomu posredovao.

Svjedok Borka Vujičić je u s vezi s razmjenom imovine, posjetila porodicu Matanović u Prijedoru, u vrijeme dok su bili pod osiguranjem srpske policije, i tom prilikom je od svećenika čula da čeka razmjenu, ali ne želi ići bez roditelja. Roditelji su rekli kako ih nitko ne tjera, ali također žele biti sa sinom. Nitko joj se od članova obitelji Matanović nije požalio na ponašanje policajaca.

Svjedok Miodrag Deretić je tvrdio da su mu Matanovići rekli kako nitko na njih nije vršio pritisak razmjene imovine.

Presuda

Prilikom objavljivanja, sudac Bojović je obrazložio oslobađajuću presudu nedostatkom dokaza, po članku 350, točka 3 Krivičnog zakona RS. Naveo je kako tijekom postupka nije dokazano da su optuženi počinili krivično djelo za koje su optuženi te da prvooptuženi Ranko Jakovljević nije donio naređenje o protupravnom držanju Tomislava Matanovića u pritvoru. Predsjedavajući Sudskog vijeća, sudac Bojović, zaključio je da se u ovom slučaju radilo o propisnom policijskom osiguranju, koje je naredio načelnik *Centra javne bezbednosti* (CJB) Prijedor, pokojni Simo Drljača.